

Predmet C-63/24, [Galte]ⁱ

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

26. siječnja 2024.

Sud koji je uputio zahtjev:

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Litva)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

24. siječnja 2024.

Tužitelj u prvostupanjskom postupku i žalitelj:

K. L.

Tuženik u prvostupanjskom postupku i druga stranka u žalbenom postupku:

Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos

[...]

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

(VRHOVNI UPRAVNI SUD LITVE)

ODLUKA

24. siječnja 2024.

[...]

Vijeće, u proširenom sastavu, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Vrhovni upravni sud Litve) [...] [sastav suda]

razmatralo je upravni predmet u pisanom žalbenom postupku koji je žalitelj, K. L., pokrenuo protiv presude koju je Vilniaus apygardos administracinis teismas (Okružni upravni sud u Vilniusu, Litva) 30. ožujka 2023. donio povodom tužbe koju je [taj] žalitelj [...] podnio protiv druge stranke u žalbenom postupku,

ⁱ Naziv predmeta je izmišljen. Ne odgovara stvarnom nazivu niti jedne stranke postupka.

Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (Odjel za migracije pri Ministarstvu unutarnjih poslova Republike Litve), radi poništenja odluke kojom mu je naloženo poduzimanje određenih radnji.

Vijeće, u proširenom sastavu,
utvrdilo je sljedeće:

I.

- 1 Predmetni slučaj odnosi se na spor između žalitelja, K. L.-a, (u daljnjem tekstu: žalitelj), i druge stranke u žalbenom postupku, Odjela za migracije pri Ministarstvu unutarnjih poslova Republike Litve (u daljnjem tekstu: druga stranka u žalbenom postupku ili Odjel), u pogledu zakonitosti i osnovanosti dijela odluke Odjela od 16. siječnja 2023. [...] (u daljnjem tekstu: sporna odluka) kojim je žalitelju odbijen azil u Republici Litvi.

Pravni kontekst. Međunarodno pravo

- 2 Konvencija o statusu izbjeglica, potpisana u Ženevi 28. srpnja 1951. (Zbirka međunarodnih ugovora Ujedinjenih naroda, sv. 189., str. 150., br. 2545 (1954.)) (u daljnjem tekstu: Ženevska konvencija), stupila je na snagu 22. travnja 1954. Dopunjena je Protokolom o statusu izbjeglica, sklopljenim u New Yorku 31. siječnja 1967., koji je na snagu stupio 4. listopada 1967. (u daljnjem tekstu: Protokol).
- 3 U preambuli Ženevske konvencije ističe se da je Visoki povjerenik Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR) zadužen za nadgledanje međunarodnih konvencija o zaštiti izbjeglica te se predviđa da države preuzimaju obvezu surađivati s UNHCR-om u provođenju njegovih dužnosti te posebice olakšati njegovu dužnost nadziranja primjene tih dokumenata.
- 4 Članak 1. odjeljak F točka (b) Ženevske konvencije predviđa da se odredbe te Konvencije ne primjenjuju na osobu za koju postoje ozbiljni razlozi za sumnju da je počinila ozbiljan nepolitički zločin izvan zemlje utočišta prije nego što je u nju prihvaćena kao izbjeglica.
- 5 U skladu s člankom 33. stavkom 1. Ženevske konvencije, nijedna država ugovornica ne smije protjerati niti vratiti izbjeglicu, ni na koji način, na područje gdje bi njezin život ili sloboda bili ugroženi zbog njezine rasne, vjerske, ili nacionalne pripadnosti ili pak zbog pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili političkog mišljenja.

Pravni kontekst. Pravo Europske unije

- 6 U uvodnoj izjavi 4. Direktive 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili

osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite (u daljnjem tekstu: Direktiva 2011/95/EU) navodi se da Ženevska konvencija i Protokol čine temelj međunarodnog pravnog režima za zaštitu izbjeglica.

- 7 U uvodnoj izjavi 16. Direktive 2011/95/EU navedeno je da ta direktiva poštuje temeljna prava i načela koja su posebno priznata Poveljom Europske unije o temeljnim pravima. Tom se direktivom posebno nastoji osigurati puno poštovanje ljudskog dostojanstva i prava na azil tražitelja azila i članova njihovih obitelji u pratnji te promicati primjenu članaka 1., 7., 11., 14., 15., 16., 18., 21., 24., 34. i 35. navedene povelje te ju stoga treba provoditi na odgovarajući način.
- 8 U skladu s člankom 12. stavkom 2. točkom (b) Direktive 2011/95/EU, državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva nemaju pravo na stjecanje statusa izbjeglice ako postoje ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da su počinili teško nepolitičko kazneno djelo izvan zemlje u koju su izbjegli prije nego što su bili prihvaćeni kao izbjeglice, što znači prije izdavanja dozvole boravka na temelju odobrenog statusa izbjeglice; posebno okrutna djela, čak i ako su počinjena s navodnim političkim ciljem, mogu se smatrati teškim nepolitičkim kaznenim djelima.
- 9 Članak 21. stavak 1. Direktive 2011/95/EU predviđa da države članice poštuju načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja u skladu sa svojim međunarodnim obvezama.
- 10 Članak 18. Povelje Europske unije o temeljnim pravima jamči pravo na azil uz poštovanje pravila iz Ženevske konvencije od 28. srpnja 1951. i Protokola od 31. siječnja 1967. o statusu izbjeglica te u skladu s Ugovorom o Europskoj uniji i Ugovorom o funkcioniranju Europske unije.

Pravni kontekst. Nacionalno pravo

- 11 Članak 86. stavak 1. Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties (Zakon Republike Litve o pravnom statusu stranih državljana) (u daljnjem tekstu: Zakon) predviđa da se „status izbjeglice dodjeljuje tražitelju azila koji je zbog osnovanog straha od proganjanja zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili političkog mišljenja izbjegao iz svoje nacionalne države te nije u mogućnosti ili se, zbog takvog straha, ne želi staviti pod zaštitu te države ili koji se, kao osoba bez državljanstva koja se nalazi izvan države svojeg prethodnog uobičajenog boravišta, zbog gore navedenih razloga ne želi vratiti u tu državu, pod uvjetom da na njega nisu primjenjivi razlozi za isključenje iz statusa izbjeglice utvrđeni u članku 88. stavcima 1. i 2. ovog Zakona”.
- 12 Prema članku 88. stavku 2. točki 3. Zakona, „tražitelj azila koji ispunjava kriterije predviđene u članku 86. stavku 1. ovog Zakona nema pravo na status izbjeglice

ako postoje ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da je, prije ulaska u Republiku Litvu, počinio teško nepolitičko kazneno djelo (posebno okrutna djela, čak i ako su počinjena s navodnim političkim ciljem, mogu se smatrati teškim nepolitičkim kaznenim djelima), da je kriv za djela koja su u suprotnosti s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda kako su navedena u preambuli i člancima 1. i 2. Povelje Ujedinjenih naroda ili da je poticao izvršenje takvih kaznenih ili drugih djela navedenih u ovoj točki ili na drugi način sudjelovao u njihovu izvršenju”.

- 13 Članak 40. stavak 1. točka 8. Zakona predviđa da se stranom državljaninu kojeg, među ostalim, nije moguće vratiti u stranu zemlju ili protjerati iz Republike Litve u slučajevima navedenima u članku 130. stavcima 1., 2. i 4. tog zakona može izdati ili produljiti privremena dozvola boravka.
- 14 Članak 130. stavak 1. tog zakona zabranjuje protjerivanje ili vraćanje stranog državljanina u zemlju u kojoj bi njegov život ili sloboda bili ugroženi ili bi mogao biti izložen progonu zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili političkog mišljenja ili u zemlju u kojoj bi mogao biti poslan u takvu zemlju.
- 15 Prema točki 92.2.2. Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašas (Opis postupaka dodjeljivanja i povlačenja azila u Republici Litvi), koji je odobren Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2016 m. vasario 24 d. įsakymas Nr. 1V-131 (Rješenje ministra unutarnjih poslova Republike Litve br. 1V-131 od 24. veljače 2016. (kako je posljednji put izmijenjeno Rješenjem br. 1V-819 od 28. prosinca 2022.)), ovlaštenu službenik Odjela za migracije koji razmatra meritum zahtjeva za azil provjerava podatke koji o tražitelju azila eventualno postoje u Registru osumnjičenika, optuženika i osuđenika, to jest provjerava je li tražitelj azila (stariji od 14 godina) pravomoćnom sudskom odlukom proglašen krivim za počinjenje teškog ili veoma teškog kaznenog djela ili za sudjelovanje u njemu.

Relevantne činjenice

- 16 U ovom je upravnom [predmetu] utvrđeno da je žalitelj 17. veljače 2022., nakon što je nezakonito prešao granicu između Litve i Bjelarusu, podnio Odjelu zahtjev za azil i privremenu dozvolu boravka u Republici Litvi.
- 17 Žalitelj navodi da su ga vlasti u (*podaci izostavljeni*) tri puta nepravedno osudile, čemu je pravi razlog činjenica da je djelovao u (*podaci izostavljeni*) oporbi u (*podaci izostavljeni*). Ističe da je pobjegao iz (*podaci izostavljeni*) zato što su ga pravosudna tijela u toj zemlji počela istraživati (*podaci izostavljeni*), što je on protumačio kao pokušaj vlasti da ga lažno okrive za još jedno kazneno djelo. Smatra da ga vlasti (*podaci izostavljeni*) progone zbog dvaju razloga: širenje političkih informacija i organiziranje skupova.

- 18 Odjel je na temelju istrage kao mogući razlog zbog kojeg se žalitelja proganja odredio njegovo javno kritiziranje vlasti (*podaci izostavljeni*) (*podaci izostavljeni*). Prema informacijama prikupljenima o zemlji žaliteljeva podrijetla, osobe koje se ne slažu s (*podaci izostavljeni*) u (*podaci izostavljeni*) veoma se aktivno proganja. Odjel je stoga naveo da se žaliteljevo ime, iako njegove objave na društvenim mrežama nisu naročito popularne, pojavilo na (*podaci izostavljeni*) popisu koji su objavile vlasti (*podaci izostavljeni*) kao i u raznim (*podaci izostavljeni*) medijskim člancima. S obzirom na to, Odjel je procijenio da je veoma vjerojatno da bi žalitelj bio uhićen u toj zemlji te da bi se sadržaj koji objavljuje na društvenim mrežama provjeravao nakon uhićenja. Odjel je na temelju toga zaključio da žalitelju gotovo sigurno prijete opasnost od kaznenog progona zbog objave tog sadržaja te da mu se stoga može dodijeliti status izbjeglice u Republici Litvi.
- 19 (*podaci izostavljeni*).
- 20 Nakon što je proučio sadržaj, okolnosti, posljedice i ishod kaznenih postupaka kojima je žalitelj bio podvrgnut, Odjel je optužbe protiv njega (*podaci izostavljeni*) procijenio osnovanima [...]. Drugim riječima, Odjel je zaključio da je žalitelj počinio djela koja spadaju pod definiciju „teškog nepolitičkog kaznenog djela” te da stoga, u skladu s člankom 88. stavkom 2. točkom 3. Zakona, nema pravo na status izbjeglice.
- 21 Međutim, nakon što je utvrdio da žalitelju zbog razloga izloženih u članku 88. Zakona nije moguće odobriti međunarodnu zaštitu, Odjel je odlučio, na temelju članka 130. stavka 1. Zakona, da se žalitelja ne smije vratiti u zemlju njegova podrijetla jer bi mogao biti izložen progona u (*podaci izostavljeni*) zbog svojeg političkog mišljenja. Shodno tomu, Odjel je žalitelju na temelju članka 40. stavka 1. točke 8. Zakona izdao privremenu dozvolu boravka.
- 22 Budući da se nije slagao s dijelom sporne odluke kojim mu je odbijen azil u Republici Litvi, žalitelj je podnio tužbu Vilniaus apygardos administracinis teismas (Okružni upravni sud u Vilniusu). Taj je sud presudom od 30. ožujka 2023. žaliteljevu tužbu odbio kao neosnovanu. Žalitelj je protiv te presude podnio žalbu Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Vrhovni upravni sud Litve).

Vijeće, u proširenom sastavu,

utvrđuje sljedeće:

II.

- 23 Predmetni slučaj otvara pitanja u pogledu tumačenja članka 12. stavka 2. točke (b) Direktive 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite, u vezi [...] s člankom 18. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Stoga je potrebno od

Suda zatražiti donošenje prethodne odluke [...] [upućivanje na odredbe postupovnog prava].

- 24 Žalitelj naglašava da je već odslužio kaznu za kazneno djelo zbog kojeg mu je Odjel odbio status izbjeglice. Na temelju izvora koje je UNHCR objavio žalitelj tvrdi da odredba o isključenju iz statusa izbjeglice nije primjenjiva na takve situacije. Shodno tomu, on zahtijeva da se od Suda zatraži tumačenje članka 12. stavka 2. točke (b) Direktive 2011/95/EU.
- 25 Druga stranka u žalbenom postupku ističe da litavski zakonodavac nije definirao pojam teškog nepolitičkog kaznenog djela. Ni u Direktivi 2011/95/EU nije izričito predviđena njegova definicija. Shodno tomu, u žaliteljevu je slučaju konzultiran Praktični vodič Agencije Europske unije za azil u pogledu isključenja zbog teških (nepolitičkih) kaznenih djela¹ (u daljnjem tekstu: Praktični vodič u pogledu teških (nepolitičkih) kaznenih djela), u kojem su teška nepolitička kaznena djela definirana te su utvrđene smjernice za procjenu. Odjel je djela koja je žalitelj počinio ocjenjivao prema kriterijima iz tog vodiča te je utvrdio da ta djela (jedno od njih) spadaju pod definiciju „teškog nepolitičkog kaznenog djela”.
- 26 Druga stranka u žalbenom postupku navodi da trenutno nema sudske prakse o tom pitanju te da države članice međusobno nedosljedno određuju koliko je prilikom odlučivanja o tome treba li odobriti azil osobi koja je počinila teško nepolitičko kazneno djelo relevantna činjenica da je ona odslužila kaznu za to djelo. U Praktičnom vodiču u pogledu teških (nepolitičkih) kaznenih djela ne govori se kako ocjenjivati slučajeve u kojima je osoba odslužila kaznu. Međutim, u Praktičnom vodiču Europskog potpornog ureda za azil „EASO Practical Guide. Exclusion” objašnjeno je da „ovisno o nacionalnoj praksi, službenik koji razmatra slučaj može ispitati je li podnositelj zahtjeva već dovoljno kažnjen za isključujuće djelo uzimajući u obzir: trajanje odslužene kazne u usporedbi s trajanjem kazne koje bi se smatralo razumnim prema Unijinim standardima; ponašanje podnositelja zahtjeva od njegova zadnjeg sudjelovanja u djelu, uključujući tijekom boravka u zatvoru; je li podnositelj zahtjeva izrazio kajanje, obeštetiio žrtvu i/ili preuzeo odgovornost za djelo”² [neslužbeni prijevod]. Druga stranka u žalbenom postupku naglašava da tekst tog vodiča sugerira da službenik koji razmatra slučaj ima marginu prosudbe u tom pogledu.
- 27 U skladu s člankom 2. točkom (d) Direktive 2011/95/EU, „izbjeglica” znači državljaniin treće zemlje koji je, zbog osnovanog straha od proganjanja zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, političkog mišljenja ili pripadnosti određenoj društvenoj skupini izbjegao iz svoje nacionalne države te nije u mogućnosti ili, zbog takvog

¹ Agencija Europske unije za azil, „Practical Guide on Exclusion for Serious (Non-Political) Crimes”: <https://euaa.europa.eu/publications/practical-guide-exclusion-serious-non-political-crimes>

² Praktični vodič Europskog potpornog ureda za azil „EASO Practical Guide. Exclusion”, str. 35., https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/EASO_Practical_Guide_-_Exclusion_%28final_for_web%29.pdf

straha, ne želi staviti se pod zaštitu te države, kao i osoba bez državljanstva koja se nalazi izvan države prethodnog uobičajenog boravišta, a koja se zbog istih gore navedenih razloga, ili zbog takvog straha, ne želi vratiti u tu državu, te na koju se ne primjenjuje članak 12.

- 28 Zločini i ponašanja iz članka 1. odjeljka F Ženevske konvencije ili članka 12. stavka 2. Direktive 2011/95 ozbiljno ugrožavaju temeljne vrijednosti kao što su poštovanje ljudskog dostojanstva i ljudskih prava, na kojima se Unija temelji, kao što se to navodi u članku 2. UEU-a, te mir, koji je Uniji, u skladu s člankom 3. UEU-a, cilj promicati (presuda Suda (veliko vijeće) od 2. svibnja 2018., K./Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie i H. F./Belgische Staat, spojeni predmeti C-331/16 i C-366/16, EU:C:2018:296, t. 46.).
- 29 Članak 12. stavak 2. točka (b) Direktive 2011/95/EU predviđa da državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva nemaju pravo na stjecanje statusa izbjeglice ako postoje ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da su počinili teško nepolitičko kazneno djelo izvan zemlje u koju su izbjegli prije nego što su bili prihvaćeni kao izbjeglice, što znači prije izdavanja dozvole boravka na temelju odobrenog statusa izbjeglice; posebno okrutna djela, čak i ako su počinjena s navodnim političkim ciljem, mogu se smatrati teškim nepolitičkim kaznenim djelima.
- 30 U presudi Suda (veliko vijeće) u spojenim predmetima C-57/09 i C-101/09, Bundesrepublik Deutschland/B i D, naglašeno je da je isključenje iz statusa izbjeglice zbog jednog od razloga navedenih u članku 12. stavku 2. točkama (b) ili (c) Direktive 2004/83 povezano s težinom počinjenih djela, koja mora biti tolika da dotična osoba ne može opravdano zahtijevati zaštitu povezanu sa statusom izbjeglice u smislu članka 2. točke (d) te direktive. Shodno tomu, nadležno tijelo mora ocijeniti težinu djela i pojedinačnu odgovornost dotične osobe. U tu se svrhu u obzir moraju uzeti sve okolnosti koje obilježavaju ta djela i situaciju te osobe. Ako takva ocjena dovede do zaključka da je članak 12. stavak 2. Direktive 2011/95/EU primjenjiv, ispitivanje proporcionalnosti nije potrebno (presuda Suda (veliko vijeće) od 9. studenoga 2010., Bundesrepublik Deutschland/B i D, spojeni predmeti C-57/09 i C-101/09, EU:C:2010:661, t. 108. i 109.).
- 31 Prema mišljenju vijeća, presuda Suda u predmetu Ahmed relevantna je, *mutatis mutandis*, za tumačenje razloga za isključenje iz statusa izbjeglice navedenog u članku 12. stavku 2. točki (b) Direktive 2011/95/EU. Sud je u toj presudi naglasio, razmatrajući razlog za isključenje iz supsidijarne zaštite predviđen u članku 17. stavku 1. točki (b) Direktive 2011/95/EU, da se nadležno tijelo dotične države članice, iako je kriterij kazne predviđene kaznenim zakonodavstvom dotične države članice osobito važan pri ocjeni težine kaznenog djela kojom se opravdava isključenje iz supsidijarne zaštite na temelju članka 17. stavka 1. točke (b) Direktive 2011/95, može pozvati na razlog za isključenje predviđen u toj odredbi tek nakon što je u svakom pojedinačnom slučaju procijenilo konkretne činjenice koje su mu poznate kako bi utvrdilo postoje li ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da su djela koje je počinila dotična osoba, koja usto ispunjava kriterije za

stjecanje statusa izbjeglice, obuhvaćena tim razlogom za isključenje. Takvo tumačenje potvrđeno je izvješćem Europskog potpornog ureda za azil (EASO) iz siječanj 2016. naslovljenim „Isključenje: članci 12. i 17. Direktive o kvalifikacijama (2011/95/EU)”, u kojem se u točki 3.2.2 u odnosu na članak 17. stavak 1. točku (b) Direktive 2011/95 preporučuje da se težina kaznenog djela koja bi mogla dovesti do isključenja osobe iz supsidijarne zaštite ocjenjuje na temelju više kriterija poput, među ostalim, prirode djela u pitanju, prouzročene štete, vrste postupka za kazneni progon i zakonom predviđene kazne te uzimanja u obzir pitanja smatra li se se u većini pravnih sustava djelo u pitanju također teškim kaznenim djelom. Sud je usto istaknuo da su slične preporuke sadržane u točkama 155. do 157. Priručnika o postupku i uvjetima za utvrđivanje statusa izbjeglice prema Konvenciji o statusu izbjeglica iz 1951. i Protokolu o statusu izbjeglica iz 1967. (vidjeti presudu Suda od 13. rujna 2018., *Shajin Ahmed/Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal*, C-369/17, EU:C:2018:713, t. 55. do 57.).

- 32 S obzirom na to, treba istaknuti da se u ovom upravnom predmetu postavlja pitanje vrednovanja, u kontekstu članka 12. stavka 2. točke (b) Direktive 2011/95/EU, kazne odslužene za počinjeno kazneno djelo. Prema mišljenju vijeća, takva se okolnost po samoj svojoj prirodi ne tiče „težine” djela koje je tražitelj azila počinio ili njegove „pojedinačne odgovornosti” za počinjenje tog djela.
- 33 Vijeće u tom pogledu ističe da se u Praktičnom vodiču u pogledu teških (nepolitičkih) kaznenih djela, spomenutom u točki 25. ove Odluke, okolnost koja je relevantna u ovom upravnom predmetu (kazna koju je tražitelj azila odslužio) ne navodi među kriterijima za ocjenjivanje težine kaznenog djela kao ni na popisu, sadržanom u Prilogu A tom vodiču, okolnosti koje se može uzeti u obzir u okviru pojedinačne analize težine kaznenog djela; međutim, točno je da taj popis nije ni konačan ni taksativan³.
- 34 Ta se okolnost ne spominje ni u točki 3.4. analize „Isključenje: članci 12. i 17. Direktive o kvalifikacijama. Drugo izdanje”, u kojoj je Europski potporni ured za azil razmatrao elemente teškog nepolitičkog kaznenog djela u smislu članka 12. stavka 2. točke (b) Direktive 2011/95/EU, ni u točki 3.6. te analize, gdje se naglašavaju pravni aspekti relevantni za utvrđivanje pojedinačne odgovornosti⁴. Točno je da se u točki 3.7. tog dokumenta („Iskupljenje”) navodi da je „Sud u presudi B i D, odgovarajući na dva prethodna pitanja njemačkog saveznog upravnog suda, neizravno razmatrao pitanje može li iskupljenje za isključujuće kazneno ili drugo djelo biti relevantan element prilikom odlučivanja o zahtjevu za status izbjeglice” [neslužbeni prijevod]. Prema mišljenju vijeća, točka 3.7. analize Europskog potpornog ureda za azil ne sadržava jasno stajalište o dotičnom pitanju

³ Agencija Europske unije za azil, „Practical Guide on Exclusion for Serious (Non-Political) Crimes”, str. 13. do 18.; <https://euaa.europa.eu/publications/practical-guide-exclusion-serious-non-political-crimes>

⁴ Europski potporni ured za azil, analiza „Exclusion: Articles 12 and 17 Qualification Directive Second edition”; https://euaa.europa.eu/sites/default/files/EASO_Exclusion_second_edition_JA_EN.pdf

te, što je još važnije, Sud u svojoj sudskoj praksi do sada nije tumačio ili ocjenjivao slične okolnosti za potrebe članka 12. stavka 2. točke (b) Direktive 2011/95/EU.

- 35 Međutim, prema točki 157. Priručnika o postupku i uvjetima za utvrđivanje statusa izbjeglice prema Konvenciji o statusu izbjeglica iz 1951. i Protokolu o statusu izbjeglica iz 1967., na koji Sud upućuje u presudi Ahmed, „[p]rilikom ocjenjivanja prirode zločina za koji se pretpostavlja da je počinjen [...], bitna [je] i činjenica da je podnositelj zahtjeva već osuđivan za ozbiljan nepolitički zločin, da je kaznu već odslužio ili je pomilovan odnosno, amnestiran [da je podnositelj zahtjeva koji je osuđen za ozbiljan nepolitički zločin kaznu već odslužio ili je pomilovan odnosno amnestiran]. U slučaju pomilovanja ili amnestije postoji presumpcija da se klauzula isključenja više ne može primijeniti osim ukoliko se može utvrditi da još uvijek prevladava kriminalni karakter podnositelja zahtjeva”⁵.
- 36 Osim toga, „Praktični vodič EASO-a. Isključenje” sadržava popis dodatnih elemenata koje treba uzeti u obzir, izričito navodeći da „relevantnost dolje navedenih elemenata ovisi o nacionalnoj praksi. Ako postoje ozbiljni razlozi zbog koji se može smatrati da je podnositelj zahtjeva pojedinačno odgovoran za isključujuće djelo, službenik koji razmatra slučaj može, ovisno o nacionalnoj praksi, ispitati bi li isključenje u tom slučaju ispunilo svrhe klauzula o isključenju. Što je isključujuće djelo gore, to su sljedeći čimbenici manje relevantni prilikom donošenja konačne odluke” [neslužbeni prijevod]⁶. Ti čimbenici uključuju: (i) kaznu koja je odslužena za (inače) isključujuće djelo; (ii) vrijeme koje je proteklo od kaznenog ponašanja; (iii) amnestija ili pomilovanje.
- 37 S obzirom na navedeno, vijeće, u proširenom sastavu, smatra da, u kontekstu svih relevantnih okolnosti, prilikom ocjenjivanja težine kaznenog djela koje je počinio tražitelj azila i njegove pojedinačne odgovornosti za to djelo, kazna koju je tražitelj azila već odslužio, činjenica da je pomilovan ili amnestiran ili bilo koje druge slične okolnosti mogu biti relevantan čimbenik za (ne)primjenu članka 12. stavka 2. točke (b) Direktive 2011/95/EU. Međutim, vijeću nije jasno bi li okolnost poput one o kojoj je riječ u predmetnom slučaju *ipso facto* isključila primjenu članka 12. stavka 2. točke (b) Direktive 2011/95/EU. Drugim riječima, vijeće dvoji mora li se prilikom ocjenjivanja spada li ponašanje osobe koja inače ispunjava kriterije za stjecanje statusa izbjeglice među razloge za isključenje iz statusa izbjeglice predviđene u članku 12. stavku 2. točki (b) Direktive

⁵ Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention and the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees (Priručnik o postupku i uvjetima za utvrđivanje statusa izbjeglice prema Konvenciji o statusu izbjeglica iz 1951. i Protokolu o statusu izbjeglica iz 1967.), str. 36., t. 157.; <https://www.unhcr.org/media/handbook-procedures-and-criteria-determining-refugee-status-under-1951-convention-and-1967>

⁶ Praktični vodič Europskog potpornog ureda za azil „EASO Practical Guide. Exclusion”, str. 35.; https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/EASO_Practical_Guide_-_Exclusion_%28final_for_web%29.pdf

2011/95/EU u obzir uzeti kaznu koju je ta osoba već odslužila, činjenicu da je pomilovana ili amnestirana ili bilo koju drugu sličnu okolnost.

- 38 U tom kontekstu treba istaknuti da je, u skladu s člankom 18. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, pravo na azil zajamčeno uz poštovanje pravila iz Ženevske konvencije od 28. srpnja 1951. i Protokola od 31. siječnja 1967. o statusu izbjeglica te u skladu s Ugovorom o Europskoj uniji i Ugovorom o funkcioniranju Europske unije. Shodno tomu, vijeće smatra važnim naglasiti da su razlozi za isključenje iz statusa izbjeglice predviđeni člankom 1. odjeljkom F Ženevske konvencije i člankom 12. stavkom 2. Direktive 2011/95 uvedeni s ciljem da se iz statusa izbjeglice isključi osobe za koje se smatra da ne zaslužuju zaštitu povezanu s tim statusom (presuda Suda od 2. svibnja 2018., K./Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie i H. F./Belgische Staat, spojeni predmeti C-331/16 i C-366/16, EU:C:2018:296, t. 50.). Shodno tomu, prema mišljenju vijeća, obveza da se u okviru primjene članka 12. stavka 2. točke (b) Direktive 2011/95/EU uzme u obzir kaznu koju je tražitelj azila već odslužio, činjenicu da je pomilovan ili amnestiran ili bilo koju drugu sličnu okolnost djelomično bi značila da ocjena težine kaznenog djela i pojedinačne odgovornosti tražitelja azila koji je počinio kazneno djelo više ne bila relevantna u slučaju postojanja navedenih okolnosti te da se, među ostalim, za niti jednu takvu osobu ne bi smatralo da „ne zaslužuj[e] zaštitu povezanu sa [statusom izbjeglice]”.
- 39 Točno je da razlozi za isključenje pojedince za koje je utvrđeno da im je potrebna međunarodna zaštita lišavaju jamstava predviđenih u Ženevskoj konvenciji i Direktivi 2011/95/EU te da u tom smislu čine iznimke od ili ograničenja primjene odredbe humanitarnog prava. Te se razloge mora izrazito oprezno primjenjivati s obzirom na moguće posljedice njihove primjene (vidjeti mišljenje nezavisnog odvjetnika Paola Mengozzija od 1. lipnja 2010. u spojenim predmetima B (C-57/09) i D (C-101/09), EU:C:2010:302, t. 46.). U komentaru na članak 1. odjeljak F točku (b) Ženevske konvencije sadržanom u Napomeni Izvršnog odbora Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR) o klauzulama o isključenju br. EC/47/SC/CRP.29 navodi se da je potrebno izvršiti „odvagivanje”: njime se osigurava da isključenje počinitelju navodnog kaznenog djela ne nanese više štete nego što bi to djelo zahtijevalo. Shodno tomu, težinu tog djela treba promotriti s obzirom na razinu progona kojoj bi počinitelj vjerojatno bio izložen u zemlji svojeg podrijetla. Ako je progon od kojeg se strahuje toliko ozbiljan da ugrožava počiniteljev život ili slobodu, samo izrazito teško kazneno djelo može opravdati primjenu te klauzule o isključenju⁷. Prema mišljenju vijeća, obveza „odvagivanja” načelno proizlazi iz načela zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja, koja vrijedi u odnosu na svakog tražitelja azila čak i kada je azil odbijen, kao što se to dogodilo u predmetnom slučaju.

III.

⁷ Napomena Izvršnog odbora Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR) o klauzulama o isključenju, t. 18.; <https://www.unhcr.org/publications/note-exclusion-clauses>

40 [...] [obveza podnošenja zahtjeva u skladu s člankom 267. trećim stavkom UFEU-a]

41 U tim okolnostima, kako bi se odagnale dvojbe koje su se pojavile u pogledu tumačenja i primjene odredbi prava Unije koje su relevantne za pravni odnos o kojem je riječ u predmetnom sporu, od Suda valja zatražiti da protumači članak 12. stavak 2. točku (b) Direktive 2011/95/EU u vezi [...] s člankom 18. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Odgovor na pitanje izloženo u izreci ove Odluke presudan je za ovaj predmet, jer bi se njime, osim nadređenosti prava Unije, osigurala i ujednačenost nacionalne sudske prakse.

S obzirom na prethodna razmatranja [...] [upućivanje na odredbe postupovnog prava], vijeće, u proširenom sastavu, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Vrhovni upravni sud Litve) [...]

odlučuje sljedeće:

[...] [standardne postupovne formulacije]

Sudu Europske unije upućuje se sljedeće prethodno pitanje:

„Trebaju li članak 12. stavak 2. točku (b) Direktive 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljanina trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite, u vezi s člankom 18. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, tumačiti na način da se - prilikom ocjenjivanja toga spada li ponašanje osobe koja inače ispunjava kriterije za stjecanje statusa izbjeglice među razloge za isključenje iz statusa izbjeglice predviđene u članku 12. stavku 2. točki (b) Direktive 2011/95/EU - u obzir mora uzeti kaznu koju je ta osoba već odslužila, činjenicu da je pomilovana ili amnestirana ili bilo koju drugu sličnu okolnost?”

[...]

[standardne postupovne formulacije i sastav suda]